

Raplamaa Omavalitsuste Liit

Association of Local Authorities of Rapla County

Justiits- ja digiministeerium
info@justdigi.ee

7.november 2025 nr 2-15/ 352

Pöördumine E-ITS-i rakendamise ja auditeerimise nõuete ning tähtaegade muutmiseks kohalikes omavalitsustes

Austatud minister Liisa-Ly Pakosta!

Pöördume Teie poole Raplamaa omavalitsuste nimel, et juhtida tähelepanu tõsistele kitsaskohtadele, mis on tekkinud **Eesti Infoturbestandardi (E-ITS) rakendamisel ja auditeerimisel** kohalikes omavalitsustes. Tunnistame küberturvalisuse kasvavat tähtsust ning vajadust tagada elutähtsate teenuste ja kohaliku elu korraldamiseks kasutatavate infosüsteemide igakülgne kaitse. Meie omavalitsused on võtnud infoturbe korraldamist tõsiselt, kuid oleme jõudnud olukorda, kus kehtivad nõuded, tähtajad ja Riigi Infosüsteemide Ameti (RIA) järelvalvemeetodid ei ole proportsionaalsed KOV-ide tegeliku olukorra ja ressursidega.

1. E-ITS-i eesmärgid ja kohaliku tasandi väljakutsed

E-ITS-i eesmärk on tagada avalike ülesannete täitmiseks kasutatavate äriprotsesside ja infosüsteemide kõikehõlmav kaitse ning infoturbe ühtlane tase. Omavalitsuste küberturbe tagamine on aga äärmiselt ressursimahukas: tehniliste lahenduste kaitsmise kõrval on vaja installida turvauuendusi, koolitada kasutajaid, hinnata ja analüüsida logisid, intsidentide esinemisel neile reageerida ning teha muid vajalikke toiminguid.

Raplamaa neli omavalitsust (Kehtna, Kohila, Rapla ja Märjamaa) on tegutsenud heas koostöös. Aastal 2024 otsustas Raplamaa Omavalitsuste Liit (ROL), et Eesti infoturbestandardi (E-ITS) rakendamine toimub Raplamaa omavalitsuste ühise projektina. Ühisprojektiks taotleti toetusvahendeid RTK KRAV meetmest. Hanke võitis FocusIT OÜ, kes oli 2023. aastal koostanud „E-ITS profiili kohalikele omavalitsustele“.

2. Raplamaa omavalitsuste E-ITS rakendamise ühisprojekt

Raplamaa kohalikud omavalitsused asusid E-ITS-i rakendamise nõudeid täitma, sõlmides veebruaris 2024 hankelepingu konsultatsiooniks FocusIT OÜ-ga (RIA kodulehel soovitatud teenusepakkuja). Projekti käigus teostati mahukas eeltöö, mis hõlmas järgmist:

- äriprotsesside määratlemine ja kaitsetarvete määramine.
- infoturvapoliitika loomine, kaitseala kaardistus ja modelleerimine.

- riskihalduse metoodika loomine, riskianalüüs ja Infoturbe Meetmete Rakendusplaani (IMR) koostamine.

30. juuniks 2025. a valmisid ja omavalitsustele anti turvaliselt üle kõik eelnevalt planeeritud dokumendid: infoturvapoliitikad, kaitsealade kaardistused, riskihalduse korrad, riskianalüüsid, infoturbe kontseptsioonid, infoturbe meetmete rakendusplaanid (IMR).

3. RIA järelvalve ja sunniraha

Hoolimata omavalitsuste püüdlustest ja RIA poolt heaks kiidetud valdkonna ekspertide (FocusIT OÜ) kaasamisest, alustas RIA Märjamaa ja Rapla omavalitsuste suhtes haldusjärelvalvemenetlust.

- **Märjamaa Vallavalitsuse juhtum:** Järelevaevmenetlus on päädinud RIA poolt korduvate ettekirjutuste ja sunniraha rakendamise. 04. juuni 2025. a määrati sunniraha summas 4000 eurot ja 02. oktoobril 2025. a määrati uus sunniraha 5000 eurot.
- **Rapla Vallavalitsuse juhtum:** Järelevaevmenetlus on päädinud RIA poolt korduvate ettekirjutuste ja sunniraha rakendamise. 19. mail 2025 määrati sunniraha summas 2500 eurot ja 19. septembril 2025 määrati uus sunniraha 3000 eurot.
- **Koostöö puudulikkus:** Märjamaa Vallavalitsus on püüdnud teha järjepidevat koostööd, sh esitanud vajalikke materjale ja vastanud päringutele. Ometi on märgitud, et ka RIA poolt heaks kiidetud ekspertide nõustamisel valminud dokumendid ei vasta RIA nõudmistele. Märjamaa on vahetanud konsultatsiooni partnerit (RaulWalter OÜ) puuduste kõrvaldamiseks, kuid RIA määras sellele vaatamata uue sunniraha ja ähvardab lisaks veel 9600 euro suuruse sunniraha määramisega.
- **Fookuse nihkumine:** On tekkinud olukord, kus RIA eesmärk näib olevat pigem KOV-i sanktsioneerida läbi sunniraha rakendamise, mitte abistada ja nõustada standardi juurutamisel. Ettepanekud kokkusaamisteks ja nõuannete saamiseks on RIA poolt paraku jäänud tähelepanuta. Tekib küsimus, kas Riigi Infosüsteemide Amet on ainult järelvalveasutus?

4. E-ITS auditeerimise tähtajad ei ole täidetavad

Vabariigi Valitsuse 09.12.2022. a määruse nr 121 „Võrgu- ja infosüsteemide küberturvalisuse nõuded“ alusel on omavalitsustel kohustus läbida E-ITS põhiaudit hiljemalt 16. detsembriks 2025.

- Raplamaa Omavalitsuste Liit asus kohe pärast rakendusprojekti lõppu tellima E-ITS auditit ühishankena. Ehkki hange on edukalt lõppenud ja hankelepingud on sõlmimisel, ei ole võimalik põhiauditit määratud tähtajaks läbi viia ja järeldusotsust RIA-le esitada.
- Olles suhelnud teiste maakondade KOV-idega, on selge, et suur osa Eesti omavalitsustest ei ole samadel põhjustel (ressursinõudlik juurutamine, rahalised investeeringud ja audiitorite kättesaadavus) tähtajaks E-ITS põhiauditiks valmis.

5. Taotlus ja ettepanekud

Eelkirjeldatud asjaoludele ja kitsaskohtadele tuginedes palume Justiits- ja digiministeeriumil:

1. **Muuta E-ITS esmakordse auditeerimise tähtaegu** kohalikele omavalitsustele, kehtestades KOV-idele realistliku uue tähtaja, mis arvestab E-ITS-i juurutamise tegelikku keerukust ja audiitorite piiratud ressursi turul.
2. **Kutsume Teid Teile sobival ajal kohtumisele**, et arutada ja leida lahendusi, kuidas tagada mõistlik, ressursitundlik ning nõuetele vastav E-ITS rakendamine ja auditeerimine Eesti kohalikes omavalitsustes.
3. **Kutsuda RIA-t üles parandama koostööd** kohalike omavalitsustega, asendades esmajärgus karistusfunktsiooni (sunniraha) nõustava ja toetava rolliga standardi juurutamisel. Infoturbestandard ei peaks olema vahend sanktsioonide määramiseks, vaid abivahend turvalisuse parandamiseks.

Loodame Teie kiiret sekkumist olukorra lahendamiseks.

Lugupidamisega,

/allkirjastatud digitaalselt/

Heiki Hepner
Raplamaa Omavalitsuste Liidu juhatuse esimees

Silvi Ojamuru
5047988
silvi.ojamuru@raplamaa.ee

Pöördumise koopia saadetud
Riigi Infosüsteemide Amet (RIA)
ria@ria.ee
Eesti Linnade ja Valdade Liit (ELVL)
info@elvl.ee